

Авторизирани предавања Школа за млади кривичари 24.09.2016 – Охрид

1. Критичка анализа на законот за одредување на видот и одмерување на висината на казните (Сл. Весник 199/14)

Измените на **КЗ** од 2014 година наложуваа согласно **член 39 став 3** од Кривичниот Законик на Република Македонија, **Претседателот на Вхровниот суд** да донесе **правилник со кој што ќе се одредуваат и одмеруваат казните**. Истиот беше донесен, но по жестоката критика од страна на научниците и практичарите дека истиот темелно го нарушува **начелото на законитост** (*Nullum crimen nulla poena sine lege*) кое што е **основно начелото на модерното казнено право** и означува дека **сите казнени дела и сите санкции мораат строго да бидат определени со закон**, а не со правилник кој што во својата **внатрешна есенција** не претставува ништо друго туку **квази-управен акт со правна сила пониска од законот**, правилникот беше укинат. *Истиот тој текст со некој бенигни измени беше запакуван во форма на закон, кој беше донесен од страна на Собранието на РМ.*

Денес овој закон претставува **„слон во слаткарницата“** наречена казнено материјално право, и е **страно ткиво во истота**. Системот нема сила самиот да го острани, па нужно е по пат на напади од страна на сите оние кои што имаат некаква *апстрактна правна логика, овој закон да се иронизира до степен до кој што самиот би станал опсолетен(беспредметен)*. **Овој закон е со такви недостатоци што номотехнички на прва топка заедно со неговите прилози изгледа како анкета за венерични болести**. Навистина се прашувам кој го пишувал овој закон, каде студирале, кој професори им предавале, од какви учебници учеле творците на овој закон?! Каков и да бил одговорот на овие претходни реторички прашања, сигурно е дека неговите идејни творци „бегале од часови“ по казнено(кривично) **прав. За што станува збор?!**

---

¹ Студент на мастер студии по казнено право при правниот факултет Јустинијан Први со просечна оцена 10,00, најрано дипломиран студент во историјата на факултетот.

1. Најнапред имаме погрешно именување на самиот закон во науката познато како *falsa nominatio*. Законот го носи називот **Закон за одредување на видот и одмерување на висината на казните**, а во понатамошниот текст од законот говори за **сите видови на санкции**. Ноторен е фактот дека казните(затворот и паричната казна) се само *res in specie* на санкциите. Тоа е исто како на пример некому да му падне напамет одреден Граѓански законик, кои што ги содржи одредбите од општиот дел на граѓанското, стварното, семејното, наследното, облигационото а некаде и трговското право, да го именува како Закон за Облигационите односи, *тоа е правнички недопустливо, и не претставува никакво прашање на конвенција*.
2. Во **членот 3** каде што се дадени начелата на законот, во **став 5** се вели дека начело на законот е **„Воедначување на казнената политика“**. *Оние кои што имаат елементарни, базични познавања од општите поими на филозофијата на правото и модалната правна логика знаат дека политика и начело никогаш не можат да бидат исто. Политиката претставува одреден стандард кој што ние се стремиме да го оствариме, како нпр. „Да се намали бројот на казнените дела“ ; додека пак начело претставува определен принцип кон кој што ние сме должни да се придржуваме нпр. „Никој не смее да профитира од своите злодела“ или „Од неправото никогаш не може да стане право“*.
3. Законот користи определени формулации како **„Објективна категоризација на казненото дело - хоризонтална категорија“** и **„Поранешен живот на сторителот – Вертикална категорија“**. *Овие одредби го конвертираат целокупниот општ дел на кривичниот законик во Декартов Координантен систем со оски, каде што имаме хоризонтална Х оска и вертикална У оска. Сето ова зачинето со олеснителните и отежителните околности на сторителот му овозможува доколку има некои базични познавања од математиката самиот да си ја пресмета сопствената казна, и да утврди дали воопшто неговиот криминал би му се исплател. Што е недопустливо.*
4. Говорејќи за отежнувачките и олеснителните околности, законодавецот наведува дека **Образованието се јавува само како Олеснителна околност**. *Правничка миоптија. Образованието е амбивалентна категорија кога се говори за одмерувањето на казните. Некогаш е олеснителна, некогаш отежнувачка околност. На пример ако сметководител стори кривично дело даночно затајување, истиот треба да се казни построго, а овој закон вели дека треба*

да се казни поблаго. Самата формулација на одредбата дадена во прилогот „Оформил образование“ не е вредна за некој посериозен коментар.

Овој закон има уште еден безброј недостатоци за кои што би можело да се напише квалитетна докторска дисертација, она што е битно е што самиот претставува одличен пример, како не треба да изгледа еден закон, и како не смее во иднина да се навлага во основните принципите на казненото право. **Законот го укинува институтот на судско одмерување на казните и не навраќа назад во 19. Век во времето на Анселмо Фоербах и апсолутно одредени казни,** каде што **судијата не е ништо друго освен уста која што го изговара словото на законот.** Дерогирајќи го сложениот мисловен процес на донесување на судските одлуки наречен **судски силогизам**, и неговата замена со пресметување на казната со помош на **калкулатор**, во македонското казнено право е воведен **хибриден модел на апсолутно одредени казни**, што е безобразно ретрогарден чин.

Затоа **неопходно е што поскоро укинување на овој закон**, како кривичното право повторно би можело да **застане на нозе**, кои што и онака се **стаклени** имајќи ја предвид *номотехничката кондиција во која што се наоѓа македонскиот кривичен законик од 1996 година заедно со неговите речиси 40 измени досега*. Накратко во **членот 40** каде што се предвидени основите за **ублажување на казната** се вели во **став 1** дека судот може да му ја ублажи казната на сторителот на делото доколку постои **предлог спогодба за признавање на вина помеѓу сторителот и јавниот обвинител.** Во *македонското казнено процесно право* воопшто непостои **институтот предлог спогодба за признание на вина,** туку *само институтот донесување на пресуда врз основа на предлог спогодба за определување на кривична санкција помеѓу ЈО и обвинетиот/осомничениот.* **Вината може да се утврди само на главна расправа.** Тука доаѓаме до вториот проблем во **став 2** од **член 40** каде што е воведена таканаречената **легална уцена**, бидејќи законодавецот вели дека судот може да му ја ублажи казната на сторителот **само доколку признае вина на главна расправа**. Ова го *укинува целокупниот текст на кривичниот законик кога се говори институтот „ублажување на казната“* и ги тера лицата да признаваат вина само за да го добијат она што самиот закон им го **овозможува**. **Само кратко појаснување дека вината може да се признае се до отпочнувањето на доказната постапка.** **А честопати казната дали ќе се ублажи**

или не зависи од изведените докази во доказната постапка како есенцијален елемент од структурата на главната расправа.

И овој пример говори за легислативната дисонанција помеѓу материјалниот и процесниот закон. Ако на сево ова се додаде и фактот дека процесниот закон има само акцесорна улога која овозможува примена на материјалниот закон, и веќе имаме нов процесен закон од 2010 година кој што е модерен, тогаш јасно е дека македнското кривично законодавство е зрело за нов современ кривичен законик во кои што ќе бидат „испеглани“ сите пропусти кои ги имаше неговиот претходник.